

Procés Participatiu per la Llei de Patrimoni Cultural

Document de resultats del debat territorial a Barcelona (I)

Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn a l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveu la celebració de 6 sessions de debat territorials, presencials, i 6 sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la primera sessió de debat territorial, celebrada a Barcelona.

Data, horari i ubicació

14 d'octubre de 2024 de 17.30h a 19.30h al Palau Moja, Carrer de la Portaferrissa, 1 de Barcelona.

Agenda de la sessió

17.30h a 17.45h: Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del Patrimoni Cultural Català

17.45h a 17.50h: Context del procés participatiu

17.50h a 18.45h: Dinàmica 1: Debat entorn als eixos 1 i 2

18.45h a 19.25h: Dinàmica 2: Debat entorn a l'eix 3

19.25h a 19.30h: Conclusions, properes passes i tancament de la trobada

Persones participants

Van assistir un total de 23 persones a la trobada, de les quals 6 eren dones (26%), i 17 eren homes (74%).

Resultats de la sessió

Eix 1. Definició de Patrimoni i Eix 2. Competències i coordinació

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions entorn a la definició de patrimoni que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació al marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text així com de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat entorn a les preguntes per a la reflexió.

Resultat del debat:

Eix 1. Definició de Patrimoni

Missatges clau:

- Quan es parla de Patrimoni, és essencial donar valor a allò intangible, i sovint no es pot explicar el patrimoni tangible sense l'intangible que l'envolta. Es planteja regular el patrimoni material i immaterial conjuntament, per tal de reflectir més acuradament aquesta relació entre els dos tipus de patrimoni.
- Una definició actualitzada de Patrimoni ha de posar en valor el patrimoni minoritzat, el patrimoni de minories i el patrimoni quotidià.
- Es planteja la rellevància del patrimoni natural així com el debat sobre la seva protecció en el marc del Patrimoni Cultural.
- Es planteja avançar cap a una definició de patrimoni que no defineixi un text que pugui limitar la seva interpretació i actualització, sinó definir quins són els criteris que defineixen què és el que s'hauria de considerar patrimoni. Algun d'aquests criteris pot ser el temps, però cal incorporar-hi l'ús del patrimoni així com avançar cap a la seva concepció holística.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es proposa utilitzar la definició de patrimoni de la UNESCO, que a més, dona també importància a aspectes com el patrimoni social, el patrimoni econòmic, l'espai públic...etc.
- En la definició de patrimoni caldria poder-hi incorporar també el que s'anomena patrimoni de proximitat o bé quotidià, per donar valor a elements que expliquen la història de la nostra societat. En aquest àmbit hi ha elements que són de tipus material i altres de tipus immaterial, i es fa difícil poder-los entendre per separat.

- Es planteja la importància de donar un valor al patrimoni de les persones migrades, com a part de la societat que participen i nodreixen la cultura del nostre país. També es planteja si cal parlar de Patrimoni català o bé de Patrimoni de Catalunya, per a poder plantejar un model més inclusiu.
- Establir un sistema legislatiu del Patrimoni que aglutini el patrimoni cultural incloent el patrimoni material i el patrimoni immaterial, incloent el patrimoni natural. Amb el canvi climàtic cada vegada és més important donar valor als espais naturals que, a més, és probable que es vagin perdent. Es debat la importància de poder parlar del patrimoni material i immaterial de forma conjunta, donat que sovint no es poden separar en la seva interpretació, ús i difusió. Es comparteix que és difícil parlar de patrimoni sense pensar en els seus usos, ja que fer-ho així desproveeix el patrimoni de contingut i context.
- La definició del patrimoni hauria de poder anar vinculada a donar-li un valor. Es planteja que una manera d'abordar-ho podria ser tenir uns criteris per a identificar què és patrimoni. Un d'aquests criteris pot ser el temps, però també caldria tenir en compte que aquest patrimoni ha d'explicar coses, així com interpretar-lo de forma holística.
- Es planteja la necessitat de criteris específics per diferenciar el patrimoni cultural i el patrimoni natural, per exemple en el patrimoni paleontològic. Altres aportacions apunten a que la distinció entre tipus de patrimonis no és tan important com la protecció del mateix.
- Seria interessant fer una lectura del patrimoni actualitzada als reptes socials actuals, com ara l'emergència climàtica, les cures o el benestar social.
- Caldria reconèixer el patrimoni industrial en el nou text.
- Les declaracions dels béns immobles haurien de recollir o emparar la protecció dels béns mobles que contenen.

Eix 2. Competències i coordinació

Missatges clau:

- S'identifica com a clau transversalitzar la cura i concepció del patrimoni per a què no només es protegeixi des de l'àmbit cultural sinó que altres departaments entenguin les seves implicacions.
- S'apunta a que cal crear més categories d'intervenció.
- Per a completar la protecció del patrimoni es podrien articular altres mecanismes com ara el mecenatge o la col·laboració públic-privada. Es remarca la importància de que l'administració pública escolti les necessitats i demandes de les associacions.
- El nou text legal hauria de proveir un major grau de claredat i ordre competencial.
- S'identifiquen com a essencials diferents espais de coordinació en els següents nivells: interdepartamental, interadministratiu i públic-privat.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es proposa la regulació de sistemes de protecció públic-privats o privats que permetin facilitar la protecció del patrimoni en aquells casos en què no escaigui la protecció del sistema públic. En aquesta línia, es planteja la regulació del sistema de mecenatge i/o patrocini.
- Es proposa establir mecanismes de coordinació per a transversalitzar el patrimoni entre els departaments de la Generalitat.
- Es planteja potenciar l'aplicació dels mecanismes de protecció existents mitjançant el reforç dels drets i deures que generen en la persona o agent que n'insta la declaració.
- La nova llei hauria d'establir un sistema de competències que porti major claredat en les seves atribucions així com eviti duplicitats i incoherències. Cal que aquest sistema estableixi jerarquies clares entre agents, per tal d'agilitzar i facilitar el procés de presa de decisions.
- S'identifica com a clau que la coordinació en la gestió i protecció del patrimoni esdevingui a nivell interdepartamental dins de la Generalitat però també interadministrativa amb els agents locals.
- Es planteja la necessitat de regulació del catàleg com un mecanisme clau i essencial de què haurien de disposar tots els ajuntaments. Actualment, hi ha ajuntaments que no disposen de catàleg així com casos en què s'ha produït una sobredeclaració de BCIL.
- Es demana que la nova llei agilitzi els procediments de declaració de BCIN i BCIL per tal d'assegurar la seva eficàcia com instruments de protecció.
- S'identifica la necessitat de que la Generalitat intervingui a favor de la protecció i conservació del patrimoni en els casos en què les administracions locals prioritzen l'urbanisme.
- La nova llei hauria d'establir competències professionals per a tots els sectors relacionats amb el patrimoni, i especialment per a la conservació-restauració.

Eix 3. Reptes actuals i com abordar-los

1. *Emergència climàtica i digitalització*

- La preservació del patrimoni hauria d'actualitzar-se incorporant mesures de mitigació del canvi climàtic en la seva nova regulació.
- La digitalització del patrimoni es valora positivament, ja que permet conservar el patrimoni en cas de pèrdua de béns (per exemple, deguda a desastres naturals).
- S'adverteix de la petjada ambiental del patrimoni digital, si bé es considera interessant incorporar-lo i protegir-lo a la nova llei.
- Es planteja la necessitat de preservar el patrimoni web, especialment en els casos en què no és possible de reproduir en format físic.
- Cal establir criteris d'esporga per tal de preservar els béns patrimonials més representatius. Per exemple, en el patrimoni paleontològic hi ha una gran quantitat de jaciments que es fan malbé degut al canvi climàtic, i és inviable mantenir-los tots, així que cal establir criteris de selecció per tal de conservar els que siguin realment representatius.

2. *Instrumentes de protecció i règim sancionador*

- Es remarca que no existeix una relació o catàleg de tots els béns patrimonials de Catalunya, tot i que la Llei actual obliga a que existeixi. Es planteja la necessitat de crear mecanismes que assegurin que les mesures contemplades a la Llei es compleixin.
- Es planteja que la protecció del BCIL caldria que fos revisada i ajustada per a un millor funcionament d'aquest instrument. Es demana un model econòmic i de finançament que permeti efectivament la protecció dels BCIL.
- Es planteja la necessitat de concretar i ampliar la protecció d'un "tercer mecanisme". Es comparteix que el bloc d'"altres béns integrants del patrimoni català" no dona actualment prou protecció per a completar el sistema de protecció amb el BCIN i BCIL.
- Es planteja establir els mecanismes necessaris per a què la protecció subsidiària funcioni de la forma que es requereix.
- S'exposa la necessitat que el sistema de protecció que defineixi la nova llei sigui realment implementable i assolible per part dels organismes que se n'encarreguin, vetllant així per l'impuls pressupostari que es necessiti.
- S'identifica la necessitat d'establir mecanismes de gestió i finançament específics per garantir la correcta aplicació de les declaracions de BCIN i BCIL, donat que actualment hi ha casos en què aquests casos generen unes obligacions respecte a la protecció dels béns que la persona o agent impulsor no pot afrontar econòmicament.
- Caldria que el patrimoni moble tingui la mateixa protecció que l'immoble. Caldria explicitar la relació entre el patrimoni moble i l'immoble en el moment de fer la catalogació, per tal de conservar els béns mobles.
- Es detecta la necessitat d'establir mecanismes de protecció del patrimoni immaterial, especialment pel que fa a la memòria.

3. *Visibilització i accessibilitat del patrimoni*

- És clau trobar mecanismes i formes per a posar el patrimoni a l'abast de tothom però, a la vegada, sense malmetre'l. Així, cal anar amb compte amb el codi d'accessibilitat. En aquest sentit, es pot fer ús de les possibilitats que ofereixen les noves tecnologies.
- Caldria que la nova Llei reculli els usos socials del patrimoni, i com el modifiquen. Caldria establir criteris que permetin aquests usos socials i, alhora, la conservació dels béns.

Properes passes

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.